

ROMATİZMA NEDİR?

Türkisch

»Romatizma« kavramı, yunancadaki »akmak« kelimesinden gelir. Romatizma, antik çağda kafadan başlayıp, vücudun diğer bölgelerine yayılan ve hastalık oluşturan mukus şeklinde (sümüksü) akışkan bir şey olarak bilinirdi. Günümüzde ise, bir eklemden diğere yayılan ağrı ve yakınmaların acıkı karakteri romatizma kavramı ile bağdaştırılır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), romatizma kavramı ile, **hareket sisteminin hemen daima ağrı ve çoğunlukla hareket kısıtlılığı ile birlikte giden tüm hastalıklarını tanımlar.**

Eski çağlarda sadece gut hastalığı, diğer birçok romatizma hastalığından ayrılabilirken, bugün, romatizma hastalıkları, dört büyük guruba, ve birçok alt guruba ve tek tek hastalıklara kadar ayrılabilir. Buna göre aşağıdaki hastalık grupları tanımlanabilir:

İltihabi Romatizma Hastalıkları

Bu gurup hastalıklarda iltihap, bir yada birçok eklemle bağlı kalmaksızın tüm vücut organlarını tutabilen sistemik bir yapıdadır. Hastalığa yakalananlar kendilerini halsiz ve güçsüz hissederler ve iltihabın varlığı her zaman olmasa da kan testleri ile de gösterilebilir. En önemli ve en çok tanınan iltihabi romatizma hastalığı, İngilizce adıyla »Romatoid Artrit« de denen, **kronik poliartrit**tir. Bu hastalıkta romatoid faktör sıklıkla pozitif olarak tespit edilebilir.

İkinci büyük gurup **seronegatif spondartritler**dir. Bu isim altında toplanan hastalıklarda romatoid faktör sıklığı normal topluma göre artmamıştır ve bu hastalıklar hem eklemleri hemde omurgayı tutabilirler. Bu gurubun en çok tanınan hastalıkları **Ankilozan Spondilit** (Bechterew Hastalığı) ve bir deri hastalığı olan sedef ile birlikte giden **Psoriatik Artrit**tir. Özellikle barsak ve idrar yolları infeksiyonlardan sonra iltihabi eklem hastalıkları gelişebilir. İltihabi barsak hastalıkları ile (Colitis Ulcerosa ve Crohn Hastalığı) giden eklem yakınmaları da iltihabi romatizma gurubuna girerler.

İltihabi eklem hastalıklarının özel bir gurubu, üç değişik şekli olan ve çocukluk yıllarında görülen Artritir (**Jüvenil Kronik Artrit**): Birincisi ateşle birlikte giden ve iç organları da tutan Still-Sendromudur. İkincisi erişkindeki romatoid artrite çok benzeyen bir şekildir. Çocukluk çağında oluşan üçüncü şekil artrit ise

çoğunlukla gözün ön bölümünde (iris) iltihap oluşturur ve erişkin çağa doğru omurgayı da tutan bir eklem hastalığı şekline bürünür (seronegatif spondartrit).

İltihabi romatizma hastalıklarına, **bağ dokusu hastalıkları** (kolajenozlar) ve **damar iltihapları** (vaskülitler) da dahildir. Her iki hastalık gurubunun ortak yanı iç organların ve damarların da tutulmasıyla yaşamı tehdit eden ağır ve tehlikeli hastalıkların ortaya çıkmasıdır. Burada, deri, böbrekler, kalp, damarlar, kan yapıcı organlar ve sinir sistemi tutulabilir.

En iyi bilinen bağ dokusu hastalıkları, **sistemik lupus eritematozus (SLE)**, **skleroderma** (progressif sistemik skleroz), **dermatomyosit** yada polimiyosittir. Seyrek olmayarak, Sharp-Sendromunda olduğu gibi, bu hastalıkların bir karışımı da oluşabilir (karışık bağ dokusu hastalığı). Ağız ve göz kuruluğunun ön planda olduğu **Sjögren-Sendromu** ara sıra kronik poliatrit ile birlikte bulunabilir.

İleri yaşlarda ortaya çıkan ve bir tür kas hastalığı olan **polimiyalgiya romatika** ve sıklıkla onunla birlikte bulunabilen **temporal arterit** (dev hücreli arterit) vaskülitler gurubuna girerler. Burada şakak bölgesindeki damarların iltihaplanması çok tipiktir. Diğer seyrek görülen hastalıklardan **Wegener granuloatozu**, **Panarteriitis nodosa** ve **Churg-Strauss-Sendromu** da vaskülitler arasında anılırlar.

Dejeneratif (aşınmaya bağlı) eklem ve omurga hastalıkları

Çok sık görülen dejeneratif eklem hastalıklarında, diz yada kalça ekleminde olduğu gibi eklem kıkırdağı tahribatı mevcuttur. Yaşlılığa bağlı değişimler, yada daha önceki tahripler buna neden olabilirler. Tüm bunların sonunda ağrı ve hareket kısıtlılığı oluşur. Yüzeysel ve az gelişmiş kalça eklemi, kemik kırılması, eklemlerin yanlış ve aşırı kullanımı yada kıkırdak metabolizmasındaki bozukluklar, çok erken bir dönemde kıkırdak tahribine yol açabilirler. Yanlış ve aşırı kullanım sonucu, omurga da (özellikle omurlararası dokular) aşınabilir ve bu değişiklik sonunda, hastalarda mesleklerini bırakıracak şiddette, omurga ağrıları oluşabilir.

Yumuşak doku romatizması

Romatizma hastalıkları içinde üçüncü büyük grup, ilihabi olmayan yumuşak doku romatizma hastalıklarıdır. Bu grup en büyük olanıdır, çünkü hemen her insan yaşamı boyunca her hangi bir şekilde bir tür yumuşak doku romatizması hastalığına yakalanır. Kasların aşırı kullanımı, tendon ve diğer yumuşak dokuların uyarılması sonucu bu grup hastalıklar oluşur. Çoğunlukla vücudun sadece bir bölgesi tutulmuştur. Kas-tendon aşırı kullanımı sonucu oluşan en tanınmış hastalıklar, tenis-dirseği, gece yanlış bir şekilde kolun üzerine yatarak oluşan ağrılı omuz, sertleşmiş boyun yada kalçanın yan tarafında oluşan sertlikler şeklinde sayılabilir. Yanlış kullanım sonucu (uzun süre daktilo yazmak ve benzeri uğraşlar) oluşan bel ağrıları da bu guruba girerler. Parmaklarda uyuşma ve karıncalaşma ile giden Karpal-Tünel-Sendromunda olduğu gibi (el bileğinde daralma ve sinire bası ile sinirlerin sıkışması sendromu) tuzak nöropatileri de bu guruba girerler.

Birçok eklem ve omurga bölgelerinin ağrısı ile başlayan ve daha sonra yaygın vücut ağrısına yol açan ve daha birçok ilave yakınmalar gösteren **Fibromiyalji Sendromu** da yumuşak doku romatizmasının çok yaygın diğer bir şeklidir.

Romatizma yakınmaları ile birlikte olan metabolizma hastalıkları (Pararomatizmal Hastalıklar)

Hareket sisteminde yakınmalar oluşturan dördüncü ve son grup romatizma hastalıkları metabolizma hastalıklarıdır. Burada en çok tanınan hastalık kemik

kaybına yol açan **osteoporozdur**. Hastalığın ileri aşamalarında osteoporoz omurga kırıklarına ve bu şekilde şiddetli ağrılara neden olur. İltihabi eklem hastalıklarında osteoporoz iltihaba bağlı olarak gelişebilir. Gut hastalığında ürik asit metabolizması bozulmuştur. Bu şekilde sıklıkla kanda ürik asit oranı artar ve bazen de eklemlere oturarak gut atağı diye bilinen, eklem iltihabına yol açar. Bu arada eklem iltihabına yol açan başka kristaller de bulunmaktadır.

Yardım ve Tedavi

Romatizma hastalıklarının büyük bir bölümü kroniktir, yani günümüzde çoğu etkin bir şekilde tedavi edilirken, hala tam bir iyileşmeden bahsedilemez. Bu nedenle hastaların mümkün olduğu kadar normal bir yaşam sürebilmeleri için, sadece erken dönemde profesyonelce bir tedaviye değil aynı zamanda kendi kendilerine yardım edebilmeleri için, bilgi, destek ve danışma hizmetlerine ihtiyaçları vardır.

Yazar: Dr. Wolfgang Brückle
Rheumaklinik Bad Nenndorf

Çeviri: PD Dr. İlhan Günaydın
(Priv. Doz. Dr. Univ. İstanbul)
Koordinator Rheumazentrum Württemberg
Medizinische Klinik und Poliklinik II
Rheumaambulanz 72076 Tübingen

Alman Romatizma Birliđin'de tüm romatizma hastalıkları ile ilgili ücretsiz aydınlatma broşürleri mevcuttur (internet dahil olmak üzere). Eğer bir hasta yardım kuruluşunu (Selbsthilfegruppe) aramak istiyorsanız aşağıdaki adrese başvurabilirsiniz.

Deutsche Rheuma-Liga Bundesverband e.V.
Maximilianstr. 14 • 53111 Bonn

Info-Telefon 0228 – 7 66 70 80,
Faks 0228 – 7 66 06 20

Internet www.rheuma-liga.de
eMail bv@rheuma-liga.de

Editör: Alman Romatizma Birliđi Derneđi
(Deutsche Rheuma-Liga Bundesverband e.V.)

2. Baskı 2002 – 5.000 adet
Baskı numarası: MB 1.1/BV/07/2002

Mit freundlicher Unterstützung der Selbsthilfe-Fördergemeinschaft der Ersatzkassen.

